

Milijon naših v Ameriki

Ljubljana, 24. junija.

Na I. izseljeniškem kongresu, ki se odpravi v petek dopoldne v Ljubljani in nadaljuje potem v Zagrebu, se bo razpravljalo o važnih problemih izseljeništvu, ki so velikega socialno-političnega pomena. Tako se bo razpravljalo o stališču naših oblastev nasproti ameriški omejitvi naseljevanja naših državljanov, potem o materijalni pomoči domovne rojakom, ki so postali v Ameriki žrtve gospodarske krize, o nameščanju onih rojakov, ki se za stalno vračajo v staro domovino. Centralni izseljeniški urad v Zagrebu je kongresu pripravil razna poročila, ki bodo temelj in opora razprav. Materijal Centralnega izseljeniškega urada vsebuje tudi statistične podatke o kolonijah naših rojakov v Severni Ameriki.

V Zedinjenih državah Severne Amerike je blizu 1 milijon Jugoslovenov. Od teh je 500 do 650 tisoč Hrvatov, okrog 200 tisoč Slovencev ter 80 do 130 tisoč Srbov. Večina teh izseljencev je po rodu iz zapadnih, tako zvanih pasivnih pokrajin, iz Like, Hrvatskega Primorja, Dalmacije, Bosne, Hercegovine in Črne gore. Mnogo ameriških Jugoslovenov je tudi iz Istre in Goriske.

Večina izseljencev si je v Ameriki ustvarila skromno delavsko eksistenco in imajo mnogi po svoji pridnosti tudi prihranke od nekaj sto do par tisoč dolarjev, večje prihranke vsote so pa že izjeme. A splošna gospodarska kriza ograža tudi te. Če se jim zmanjša zaslužek, ali če jih zadene celo brezposelnost, bodo prihranki prej ali slej izčrpani. Ta usoda je mnoge že sedaj zadela.

Jugosloveni v Uniji imajo sedaj 15 podpornih organizacij in sicer dve srbski, 4 hrvatske in 9 slovenskih s skupno 275.000 člani. Premoženje teh organizacij se ceni na 18 do 20 milijonov dolarjev. Med kulturnimi organizacijami naših izseljencev je 65 pevskih društev, 50 ljudskih odrov, 20 sokolskih društev in 25 glasbenih društev, potem pa je še večje število delavskih strokovnih in političnih organizacij in sportskih društev.

Stebri družabnega življenja naših izseljencev pa so Ljudski in Narodni domi, katerih je več sto in so mnogi jako reprezentativne ustanove. Pomembna je tudi Zveza slovenskih ženskih društev, ki ima 3500 članov. Potem so številna hrvatska in srbska ženska društva ter organizacije Hrvatskega Radiša, Privrednika, Jadranske Straže, Ju-

goslovenske Maticе in Narodne Odbrane. Med gospodarskimi ustanovami sta na prvem mestu velebanki v Clevelandu in New Yorku, za njima pa je še 25 večjih stavbnih, konsumnih in kreditnih zadrug.

Tisk naših rojakov predstavlja 40 listov in sicer 19 hrvatskih, 11 slovenskih, 5 srbskih, 2 pa v angleškem jeziku. Od teh je 8 dnevnikov. Bogoslužju je posvečenih 31 hrvatskih katoliških, 30 srbskih pravoslavskih, 33 slovenskih katoliških in 2 grško-katoliške cerkve. Za vzgojo in zaščito mladine vzdržujejo naši rojaki 19 slovenskih, 17 hrvatskih in 12 srbskih šol, ki imajo 237 učiteljev vin okrog 15.000 učencev ter dve sirotišnici.

Politično so Jugosloveni v Uniji razdeljeni na ameriške stranke — republikance, demokrate in socialiste.

Rojaki!

V petek, dne 26. t. m. ob 8.40 pride preko Jesenic v Ljubljano 150 naših rojakov iz Amerike, da ta dan otvorijo v Ljubljani svoj I. izseljeniški kongres, kateri se bo nadaljeval v Zagrebu in zaključil v Beogradu.

Prihajajo v imenu vseh naših izseljencev v Severni Ameriki. Prihajajo med nas, kri naše krvi, del našega narodnega telesa in naše narodne kulture. Naši so po jeziku, po duši in po srcu. Pred mnogimi leti so morali v tujino, da sebe in družino rešijo pogina. V tujino so nesli dober glas o naši marljivosti, skromnosti in poštenosti; dober glas o vseh naših moralnih in etičnih vrlinah. Sredi mrle tujine so vztrajno brinili naš dober sloves in jačali ugled na zunanaj. Ti naši rojaki so bili oni, kateri so v času Wilsona vztrajno podčrtavali pravico Jugoslovenov po lastni državi. Njih prizadevanja za naše narodne pravice so naša odmev v Wilsonovi politiki in v politiki antante, da smo postali uvaževani. Mnogi so žrtvovali vse; na bojnih frontah, zlasti na solunski, so krvaveli za našo svobodo. Izseljenci so ostali dobri Jugosloveni. Njih narodna in državljanska zavest krepko odbija vse poskuse narodnih izdajcev, ki poskušajo v uglednem svetu Amerike izpodkopavati naš narodni in državni ugled. — Prihajajo k nam, da ob blizu spoznajo napredek države in njeno krepko življensko silo. — Kaj jim moremo dati v znak ljubezni in hvalečnosti? Dajmo jim svoja srca in duše! S cvetjem, jih okrasimo, zastave naj jim vihrajo v pozdrav, domača pesem naj jih oduševlja ob prihodu. Korakajo naj skozi množice ljudstva, veselo pozdravljeni od vseh strani.

Pridite k sprejemu, da pokažemo, kako ljubi so nam bratje in sestre, ki se vračajo pod rodni krov, da z nami vred jačajo našo narodno celoto.

Narodni izseljeniški odbor.